

จดหมายข่าว

พลังใบ

ก้าวใหม่การวิจัยและพัฒนาการเกษตร



DOA
TOGETHER
Hearing for Changing, Acting for Moving forward

ตัวเหลือง
พันธุ์เชียงใหม่ 6

16

จากโต๊ะบวท

- สมดุลวัฒนธรรมองค์กรและการทำงาน กรมวิชาการเกษตร
(BALANCE DOA TOGETHER)

12

รายงาน

- เกษตรกรดีเด่น 2565 : เกษตรกรผลิตพืช
อินทรีย์ดีเด่น

4

ฉีกซอง

- ตัวเหลือง-ไม่สาย? (ตอนที่ 2)

2

ขอบคุณด้วยคน

- APEC 2022 Thailand

APEC 2022 Thailand

กองบรรณาธิการ

เอเปค (APEC) ครอบคลุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างเขตเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก เป็นการรวมตัวระหว่างเขตเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในภูมิภาค เป็นเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางเศรษฐกิจที่ประเทศสมาชิกสนใจ ดำเนินงานโดยยึดหลักฉันทามติความเท่าเทียมกันและผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2532 ณ กรุงแคนเบอร์รา ประเทศออสเตรเลีย สำหรับการประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจเอเปค จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยเขตเศรษฐกิจเอเชียแปซิฟิกหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพ ประเทศไทยเคยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมครั้งแรกเมื่อปี 2546 และในปีนี้เขตเศรษฐกิจไทยได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าภาพจัดประชุมอีกครั้ง

การประชุมผู้นำเขตเศรษฐกิจและที่เกี่ยวข้องภายใต้กรอบเอเปค ที่มีกว่า 100 การประชุม เป็นการประชุมระดับผู้นำ และการประชุมระดับรัฐมนตรีด้านต่าง ๆ อาทิ การประชุมรัฐมนตรีเอเปค การประชุมรัฐมนตรีการค้าเอเปค การประชุมรัฐมนตรีการคลังเอเปค การประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสเอเปคด้านต่าง ๆ เช่น เจ้าหน้าที่อาวุโสด้านป่าไม้ ด้านการคลัง ด้านเทคโนโลยีชีวภาพทางการเกษตร รวมถึงการประชุมเชิงปฏิบัติการและการสัมมนาต่าง ๆ ในประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อเขตเศรษฐกิจเอเปค

กรมวิชาการเกษตรกับการประชุม APEC-HLPDAB

การประชุม APEC High Level Policy Dialogue on Agricultural Biotechnology (APEC-HLPDAB) เป็นการประชุมผู้บริหารระดับสูงของเขตเศรษฐกิจที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายด้านเทคโนโลยีชีวภาพทางการเกษตร กรมวิชาการเกษตรเป็นหน่วยงานหลักในการเตรียมการประชุม

APEC-HLPDAB โดยได้ประชุมเตรียมการร่วมกับหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศ อาทิ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ศูนย์พันธุวิศวกรรมและเทคโนโลยีชีวภาพแห่งชาติ สำนักงานเลขาธิการเอเปค กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา และ Agricultural and Food System Institute (AFSI)

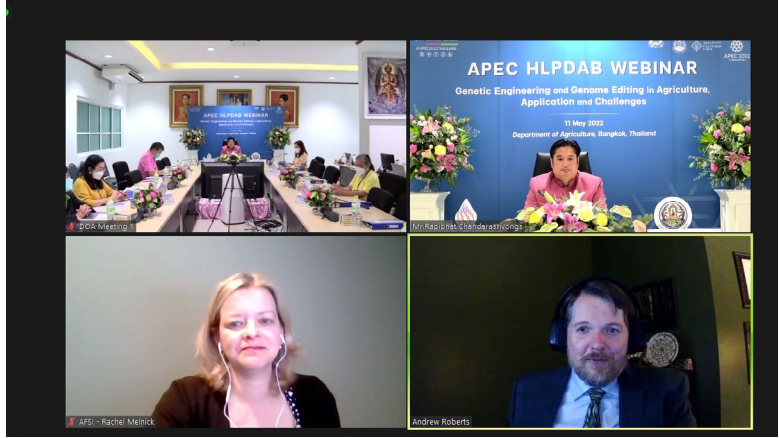


นางสาวมนัญญา ไทยเศรษฐ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เปิดประชุมเชิงปฏิบัติการ APEC ภายใต้กรอบการหารือระดับสูงด้านเทคโนโลยีชีวภาพทางการเกษตร

วันที่ 11 พฤษภาคม ที่ผ่านมา มีการประชุมเชิงปฏิบัติการ APEC ภายใต้กรอบการหารือระดับสูงด้านเทคโนโลยีชีวภาพทางการเกษตร โดย นางสาวมนัญญา ไทยเศรษฐ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ประธานในพิธีเปิดได้กล่าวถึงการที่ประเทศไทยได้รับเกียรติเป็นเจ้าภาพจัดประชุมเอเปคในปี 2565 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์รับผิดชอบจัดประชุมรัฐมนตรีความมั่นคงอาหารเอเปค และการประชุมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยวิชาการเกษตรมีกำหนดจัดหารือระดับสูงด้านเทคโนโลยีชีวภาพทางการเกษตรในเดือนสิงหาคมนี้

โดยรัฐบาลไทยมีนโยบายขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ใช้ประโยชน์จากความหลากหลายทางชีวภาพ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแปรรูปสินค้าเกษตรให้มีมูลค่าสูง ลดการสูญเสียใช้เทคโนโลยีปรับปรุงพันธุ์พืชสกุลกัญชา กัญชง และกระท่อม ให้มีสารสำคัญที่เป็นประโยชน์ทางการแพทย์สูง ทั้งนี้จากสถานการณ์ความไม่มั่นคงทางอาหารของโลก มีความจำเป็นเร่งด่วนให้ทุกภาคส่วนร่วมจัดการความท้าทายที่ยิ่งใหญ่ในภาคการเกษตร นำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาปฏิรูปภาคการเกษตร สร้างเสถียรภาพทางอาหารอย่างปลอดภัย มั่นคง และยั่งยืน

ในการประชุมครั้งนี้ นายระพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์ อธิบดีกรมวิชาการเกษตร ได้บรรยายพิเศษเรื่อง “Agricultural Biotechnology Perspective towards BCG model : มุมมองเทคโนโลยีชีวภาพทางการเกษตรต่อโมเดลเศรษฐกิจ BCG” BCG model ประกอบด้วย เศรษฐกิจชีวภาพ (Bio Economy) เศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy) และเศรษฐกิจสีเขียว (Green Economy) เพื่อขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาสังคมของประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม ตลอดจนนโยบาย 3-S ความปลอดภัย (Safety) มั่นคง (Security) และความยั่งยืน (Sustainability) มาปฏิรูปการเกษตรและระบบอาหาร ซึ่งกรมวิชาการเกษตรให้ความสำคัญด้านเทคโนโลยีชีวภาพและการเกษตรขั้นสูง โดยมีงานวิจัยเทคโนโลยีชีวภาพปรับปรุงพันธุ์พืชเศรษฐกิจและสมุนไพรของไทยมากมายที่สอดคล้องกับ BCG model อาทิ การปรับปรุงพันธุ์พืชสกุลถั่ว กัญชง และกระท่อม ให้ได้สารสำคัญสูงเพื่อประโยชน์ทางการแพทย์และอุตสาหกรรม



ครบวงจรแบบเป็นรูปธรรม พร้อมทั้งเชิญชวนให้ลงทุนที่ระเบียบ เศรษฐกิจภาคตะวันออก ที่ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของผลผลิตทางการเกษตรโดยเฉพาะผลไม้ที่มีชื่อเสียงระดับโลกหลายชนิด รวมถึงการเป็นพื้นที่อุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผลผลิตทางการเกษตร โดยมีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เป็นหน่วยงานที่ช่วยส่งเสริมการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศ แบบครบวงจรตั้งแต่เกษตรต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ เพื่อช่วยผลักดันด้านการค้าและการลงทุนในยุคสังคมดิจิทัล เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และความมั่นคงด้านอาหาร เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนเทคโนโลยีชีวภาพทางการเกษตรสมัยใหม่ เพื่อระบบอาหารที่ปลอดภัย มั่นคง ยืดหยุ่นและยั่งยืน

ผู้ที่สนใจเรื่องราวเกี่ยวกับการประชุม APEC 2022 สามารถดูรายละเอียดได้ทางเว็บไซต์ <https://www.apec2022.go.th/>

ข้อมูล/ภาพประกอบ
สำนักวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ
กรมวิชาการเกษตร



นอกจากการบรรยายพิเศษแล้ว อธิบดีกรมวิชาการเกษตรยังได้เชิญชวนให้สมาชิกเขตเศรษฐกิจ APEC ลงทุนด้านการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีด้านการเกษตรร่วมกับกรมวิชาการเกษตรและภาคเอกชนตามนโยบายเกษตรอัจฉริยะ เพื่อให้มีเทคโนโลยีและนวัตกรรมเกษตร



ถั่วเหลือง- ไม่สาय?

ตอนที่ 2

<https://www.freepik.com/free-photo/>

“อึกซอ” ฉบับนี้ เป็นภาคต่อของถั่วเหลือง-ไม่สาय? จากฉบับเดือนเมษายน 2565 ที่ผ่านมา อันที่จริงแล้วมีความตั้งใจที่จะสรุปให้จบภายในฉบับเดียว แต่เมื่อพิจารณาข้อมูลแล้ว ถั่วเหลืองในประเทศไทยมีประเด็นที่น่าสนใจไม่น้อย ทำไมพืชไร่ชนิดหนึ่งที่มีความต้องการใช้ในประเทศเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่พื้นที่ปลูกกลับลดลงในทิศทางตรงกันข้าม แสดงให้เห็นว่าควมมีเหตุผลอื่น ๆ อีกมากมายที่เราไม่ทราบกัน

ฉบับที่แล้ว ได้นำเสนอประเด็นสถานการณ์การผลิตและการตลาด และพ่วงต่อด้วยเทคโนโลยี พันธุ์ถั่วเหลืองซึ่งเป็นผลงานของกรมวิชาการเกษตรในอดีต ยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ดี “อึกซอ” ฉบับนี้ เรามาต่อกันจากจุดนี้ และมาช่วยกันหาคำตอบว่า ถั่วเหลือง ไม่สาย ? จริงหรือ โปรดติดตาม



พันธุ์ถั่วเหลือง

ในฉบับก่อนนั้นได้ให้ข้อมูลพันธุ์ถั่วเหลืองที่เป็น ผลงานของกรมวิชาการเกษตร รวม 4 พันธุ์ ประกอบด้วย เชียงใหม่ 60 สุโขทัย 2 เชียงใหม่ 2 เชียงใหม่ 4 ขอนแก่น และศรีสำโรง 1 ฉบับนี้ขอนำเสนอข้อมูลของพันธุ์ถั่วเหลือง ที่กรมวิชาการเกษตรให้การรับรอง ดังนี้

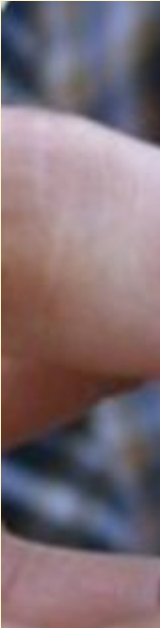


<https://www.indiamart.com/>

◆ พันธุ์เชียงใหม่ 6 หรือ ถั่วเหลืองสายพันธุ์ MJ 9518-2 คัดเลือกมาจากคู่ผสมระหว่างสายพันธุ์ KUSL 20004 กับ พันธุ์ เชียงใหม่ 5 ซึ่งพันธุ์ KUSL 20004 เป็นสายพันธุ์ดีเด่นของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ได้มาจากการผสมระหว่าง พันธุ์ Clark 63 กับ Orba มีลักษณะเด่น คือ ต้านทานต่อโรคใบจุดนูนและให้ผลผลิตสูง ในขณะที่พันธุ์เชียงใหม่ 5 เป็นพันธุ์ที่ทนทานต่อโรคราสนิมและต้านทานโรคราน้ำค้าง โดยเริ่มขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่ฤดูแล้งปี 2538-ฤดูฝนปี 2551 ดำเนินการคัดเลือก เปรียบเทียบเบื้องต้น เปรียบเทียบมาตรฐาน การเปรียบเทียบในท้องถิ่น การเปรียบเทียบในไร่เกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ ชัยนาท ขอนแก่น พิษณุโลก เพชรบูรณ์ เลย ลพบุรี ปราจีนบุรี และสุโขทัย เป็นต้น สรุปทำการคัดเลือกและประเมินพันธุ์ตามขั้นตอนการปรับปรุงพันธุ์ตั้งแต่ปี 2538-2553 รวมระยะเวลา 15 ปี ลักษณะเด่น เป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตเฉลี่ยสูงกว่าพันธุ์ สจ. 5 และ เชียงใหม่ 60 ในฤดูแล้ง (367 กิโลกรัมต่อไร่) ประมาณร้อยละ 12 และ 15 ในฤดูฝน (289 กิโลกรัมต่อไร่) ประมาณร้อยละ 13 และ 12 และรวมทั้ง 2 ฤดู (322 กิโลกรัมต่อไร่) ประมาณร้อยละ 12 และ 13 ทนทานต่อโรคราสนิมและต้านทานต่อโรคราน้ำค้างสูงกว่าพันธุ์ สจ. 5 และเชียงใหม่ 60 มีความสามารถในการปรับตัวได้กว้าง จึงปลูกและให้ผลผลิตสูงในท้องที่ต่าง ๆ ยกเว้นพื้นที่ดินที่มีลักษณะเป็นดินเหนียว เช่น สภาพดินนาจังหวัดชัยนาท กรมวิชาการเกษตรให้การรับรองพันธุ์ เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2553



ถั่วเหลืองพันธุ์เชียงใหม่ 6



◆ ถั่วเหลืองฝักสดพันธุ์เชียงใหม่ 84-2 หรือถั่วเหลืองฝักสดสายพันธุ์ MJO108-115 คัดเลือกได้จากคู่ผสมระหว่างพันธุ์ Chamame กับพันธุ์ 2808 ซึ่งพันธุ์ Chamame มีลักษณะเด่น คือ เมล็ดตมสุกมีกลิ่นหอม ความงอกและความแข็งแรงของเมล็ดสูง ในขณะที่พันธุ์ 2808 เป็นพันธุ์ถั่วเหลืองฝักสดที่ไม่มีกลิ่นหอมแต่ให้ผลผลิตฝักสดมาตรฐานสูง และฝักดก โดยเริ่มผสมพันธุ์ฤดูฝน ปี 2554 และคัดเลือกแบบจุดประวัติในช่วงวันที่ 2-7 ในฤดูแล้งปี 2544 ถึงฤดูฝนปี 2547 แล้วนำเข้าประเมินผลผลิตตามขั้นตอนปรับปรุงพันธุ์ โดยปี 2548 เปรียบเทียบเบื้องต้น ที่ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ 2 แปลง และศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรลพบุรี (ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยผลิตลพบุรี) 1 แปลง รวม 3 แปลง ปี 2549-2550 เปรียบเทียบมาตรฐานที่ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่ 4 แปลง ศูนย์วิจัยพืชไร่ชัยนาท 2 แปลง ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรลพบุรี (ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยผลิตลพบุรี) 2 แปลง ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรเพชรบูรณ์ (ศูนย์วิจัยพืชไร่เพชรบูรณ์) 2 แปลง และศูนย์วิจัยและพัฒนาพืชผักเขตร้อน มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 1 แปลง รวม 11 แปลง ปี 2551-2552 เปรียบเทียบพันธุ์ในไร่เกษตรกร ในจังหวัดเชียงใหม่ 8 แปลง ชัยนาท 2 แปลง พิษณุโลก 2 แปลง ลพบุรี 2 แปลง และเพชรบูรณ์ 3 แปลง รวม 17 แปลง ปี 2552-2553 ทดสอบ

พันธุ์ในไร่เกษตรกร ในจังหวัดเชียงใหม่ 8 แปลง ชัยนาท 2 แปลง พิษณุโลก 2 แปลง ลพบุรี 2 แปลง และเพชรบูรณ์ 3 แปลง รวม 17 แปลง ปี 2553 ประเมินคุณสมบัติเฉพาะของสายพันธุ์ ได้แก่ การตอบสนองต่อปุ๋ย ความเสียหายเนื่องจากโรคและแมลง และระยะที่เหมาะสมเพื่อให้คุณภาพผลผลิตดี เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณารับรองพันธุ์และแนะนำเผยแพร่ ลักษณะเด่น เป็นพันธุ์ที่ฝักสดตมสุกให้เมล็ดที่มีกลิ่นหอมคล้ายใบเตย ใกล้เคียงกับพันธุ์ Kaori ซึ่งเป็นพันธุ์การค้าสำหรับปลูกในประเทศไทยในปัจจุบัน ผลผลิตฝักสดได้มาตรฐาน (ฝักยาว 4.5 ซม. กว้าง 1.5 ซม. และหนา 0.8 ซม.) ในฤดูแล้งให้ผลผลิต 757 กิโลกรัมต่อไร่ และในฤดูฝนให้ผลผลิต 963 กิโลกรัมต่อไร่ สูงกว่าพันธุ์ Kaori ร้อยละ 116 และ 38 ตามลำดับเฉลี่ยทั้ง 2 ฤดู 853 กิโลกรัมต่อไร่ สูงกว่าพันธุ์ Kaori ร้อยละ 67 ความสามารถในการปรับตัวได้กว้าง และหากต้องการได้ผลผลิตสูง ในฤดูแล้งแนะนำปลูกในเขตเชียงใหม่และพิษณุโลก ส่วนในฤดูฝนแนะนำให้ปลูกในเขตเชียงใหม่ และในเขตพื้นที่ลพบุรี โดยถั่วเหลืองฝักสดพันธุ์นี้สามารถปลูกให้ผลผลิตฝักสดมาตรฐานสูงในเขตภาคเหนือและภาคกลาง กรมวิชาการเกษตรให้การรับรองพันธุ์เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2555



ถั่วเหลืองฝักสดพันธุ์เชียงใหม่ 84-2

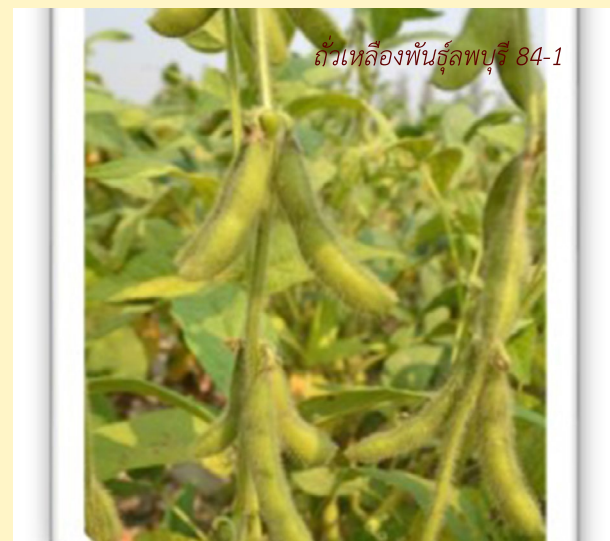


ถั่วเหลืองฝักสดพันธุ์เชียงใหม่ 84-2

◆ ถั่วเหลืองพันธุ์ลพบุรี 84-1 หรือถั่วเหลืองสายพันธุ์ GC96026-10 เป็นสายพันธุ์ที่มีกลี้นเหม็นเขียวอ่อน (null lipoyxygenase) ที่เกิดจากคู่ผสม AGS129 x A Japanese var แล้วผสมย้อนกลับไปหา AGS129 จำนวน 5 ครั้ง โดยนำเข้ามาจากศูนย์วิจัยและพัฒนาพืชผักแห่งเอเชีย (AVRDC) ไต้หวัน เมื่อปี 2546 นำมาประเมินผลผลิตตามขั้นตอนการปรับปรุงพันธุ์และประเมินลักษณะต่างๆ เพื่อให้ได้สายพันธุ์ที่มีคุณสมบัติทางด้านน้ำมันถั่วเหลืองที่ดีและให้ผลผลิตต่อไร่สูง ระหว่างปี 2547-2553 โดยทำการเปรียบเทียบเบื้องต้นในปี 2547 ทั้งฤดูแล้งและฤดูฝน ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรลพบุรี เปรียบเทียบมาตรฐานในปี 2548 -2549 ทั้งฤดูแล้งและฤดูฝน ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรลพบุรี และประเมินคุณสมบัติทางด้านน้ำมันถั่วเหลืองกับสายพันธุ์ที่คัดเลือกได้ ในฤดูฝน ปี 2549 โดยตรวจวิเคราะห์ที่ บริษัท แดรี่ พลัส จำกัด จังหวัดนครสวรรค์



จากนั้นเปรียบเทียบในไร่เกษตรกร ในปี 2550 ที่ไร่เกษตรกรจังหวัดลพบุรีและสุโขทัย และตรวจวิเคราะห์คุณสมบัติทางด้านน้ำมันถั่วเหลืองของถั่วเหลืองสายพันธุ์ที่มีกลี้นเหม็นเขียวอ่อน ต่อมาทำการทดสอบในไร่เกษตรกร ในปี 2551 และ 2552 ที่ไร่เกษตรกรจังหวัดลพบุรี เพชรบูรณ์ สุโขทัย และพิษณุโลก เพื่อศึกษาผลของสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันต่อคุณภาพทางด้านน้ำมันถั่วเหลือง และผลผลิตของถั่วเหลืองสายพันธุ์ดีเด่น จนกระทั่งได้ถั่วเหลืองพันธุ์ลพบุรี 84-1 ซึ่งเป็นสายพันธุ์ที่มีกลี้นเหม็นเขียวอ่อนแต่มีกลี้นหอมของถั่วเหลืองมีคุณภาพที่ดีในการผลิตน้ำมันถั่วเหลือง และให้ผลผลิตต่อไร่สูง ในปี 2553 ศึกษาข้อมูลเฉพาะของถั่วเหลืองพันธุ์ลพบุรี 84-1 ประกอบด้วย การศึกษาด้านคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ การศึกษาความต้านทานต่อโรคใบจุดนูนของถั่วเหลือง และการศึกษาชนิดและปริมาณของแมลงที่เข้าทำลายตลอดฤดูปลูก ลักษณะเด่น เป็นพันธุ์ที่มีกลี้นหอมของถั่วเหลืองและกลี้นเหม็นเขียวอ่อนซึ่งเป็นที่ยอมรับของบริษัทผู้ผลิตน้ำมันถั่วเหลืองในระดับอุตสาหกรรม ให้ผลผลิตเฉลี่ย 358 กิโลกรัมต่อไร่ สูงกว่าพันธุ์เชียงใหม่ 60 ร้อยละ 10 เมล็ดพันธุ์มีความงอกดีและมีความงอกสูงกว่าพันธุ์เชียงใหม่ 60 ร้อยละ 9-12 ทำให้เก็บรักษาได้ยาวนานขึ้น และต้านทานต่อโรคใบจุดนูนของถั่วเหลือง พื้นที่ที่แนะนำให้ปลูกถั่วเหลืองพันธุ์ลพบุรี 84-1 ประกอบด้วย พื้นที่ภาคกลางตอนบน ได้แก่ จังหวัดลพบุรี และเพชรบูรณ์ และภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดสุโขทัย และพิษณุโลก โดยกรมวิชาการเกษตรให้การรับรองพันธุ์ เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2554



ถั่วเหลืองพันธุ์ลพบุรี 84-1



นโยบายกั่วเหลือง

จากข้อมูลของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร จะเห็นว่ากั่วเหลืองที่ใช้ภายในประเทศทั้งหมดเป็นกั่วเหลืองที่นำเข้ามาจากต่างประเทศทั้งสิ้น มีการผลิตในประเทศเพียงไม่ถึงร้อยละ 0.5 ของความต้องการใช้ และจากข้อมูลของกรมการค้าต่างประเทศและกรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ สัดส่วนความต้องการใช้กั่วเหลืองในประเทศ แบ่งออกเป็น โรงงานสกัดน้ำมัน ร้อยละ 75 อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ ร้อยละ 20 แปรรูปเป็นอาหาร (นมกั่วเหลือง ซีอิ๊ว ซอส) ร้อยละ 5 ส่วนที่เหลืออีกเล็กน้อยเป็นการใช้ทำพันธุ์ ซึ่งใช้เมล็ดในประเทศทั้งหมด



<https://www.freepik.com/free-photo>

หลังจากที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นสมาชิกองค์การการค้าโลก หรือ WTO เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2537 เป็นสมาชิกลำดับที่ 59 โดยมีสถานะเป็นสมาชิกก่อตั้ง และเข้าร่วมในความตกลงการค้าเสรีทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี อีกหลายความตกลง ส่งผลกระทบต่อนโยบายการบริหารจัดการสินค้าเกษตรภายในประเทศหลายชนิด ซึ่งภายใต้ความตกลง WTO กำหนดประเด็นการเปิดตลาดของสินค้าเกษตร ทุกประเทศต้องยกเลิกมาตรการการกีดกันนำเข้า โดยให้ปรับเปลี่ยนมาใช้มาตรการภาษีศุลกากรแทน รวมถึงให้ลดภาษีลงเฉลี่ยร้อยละ 36 และ 24 โดยลดลงอย่างน้อย ร้อยละ 15 และ 10 ในแต่ละรายการสินค้าภายใน 5 ปีสำหรับประเทศพัฒนาแล้ว และ 10 ปี สำหรับประเทศกำลังพัฒนา ตามลำดับ ตลอดจนลดการอุดหนุนสินค้าเกษตร ทั้งการอุดหนุนภายใน และการอุดหนุนส่งออก ส่วนความตกลงการค้าเสรีอื่น ๆ สำหรับสินค้าเกษตรก็ไม่ได้แตกต่างไปจากความตกลง WTO เท่าใดนัก หากแต่มีความกระชับมากกว่ากัน

กั่วเหลือง เป็นสินค้าอีกชนิดหนึ่งที่มีผลกระทบอย่างชัดเจน ปัจจุบันกั่วเหลืองอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการพืชน้ำมันและน้ำมันพืช ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน แนวทางการบริหารจัดการกั่วเหลืองจึงกำหนดให้สอดคล้องกับความตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ กล่าวคือ เมล็ดกั่วเหลืองที่นำเข้ามาเพื่อการบริโภคหรืออุตสาหกรรม รวมทั้งที่นำเข้ามาเป็นอาหารสัตว์ การนำเข้าทุกรอบความมือและข้อผูกพัน ผู้ได้รับหนังสือรับรองต้องรายงานการนำเข้าต่อกรมการค้าต่างประเทศภายใน 30 วัน นับแต่วันที่นำสินค้าเข้าแต่ละครั้ง โดยรายงานผ่านระบบรายงานการส่งออก-นำเข้าของกรมการค้าต่างประเทศที่เว็บไซต์ <http://e-report.dft.go.th> ทุกรายการ

หากเป็นการนำเข้าจากประเทศที่มีใช้สมาชิก WTO หรือภาคีแกตต์ 1947 : ต้องขออนุญาตนำเข้า โดยกระทรวงพาณิชย์จะพิจารณาตามสถานการณ์การผลิตและการค้า และกรณีนำเข้าจากประเทศสมาชิก WTO หรือภาคีแกตต์ 1947 : เฉพาะสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดและส่งมาจากประเทศสมาชิก WTO หรือภาคีแกตต์ 1947 ต้องมีหนังสือรับรองแสดงการได้รับสิทธิชำระภาษีตามพันธกรณีตามความตกลงการค้าเกษตรภายใต้ WTO และไม่ต้องขออนุญาตนำเข้าหรือชำระค่าธรรมเนียมพิเศษในการนำเข้า





ส่วนการนำเข้าภายใต้ความตกลงไทย-ออสเตรเลีย : เฉพาะสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดและส่งตรงมาจากออสเตรเลีย ตามความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA) ต้องมีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า โดยไม่ต้องขออนุญาตนำเข้า ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมพิเศษในการนำเข้า ไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรการเพื่อประโยชน์ในการจัดระเบียบนำเข้า และไม่มีการกำหนดปริมาณ การนำเข้า ในขณะที่การนำเข้าภายใต้ความตกลงไทย-นิวซีแลนด์ : เฉพาะสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดและส่งตรงมาจากนิวซีแลนด์ ตามความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้นไทย-นิวซีแลนด์ (TNZCEP) ต้องมีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า โดยไม่ต้องขออนุญาตนำเข้า ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมพิเศษในการนำเข้า ไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรการเพื่อประโยชน์ในการจัดระเบียบนำเข้า และไม่มีการกำหนดปริมาณการนำเข้า

สำหรับการนำเข้าภายใต้ความตกลงไทย-ญี่ปุ่น : เฉพาะสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดและส่งตรงมาจากญี่ปุ่น ตามความตกลงระหว่างราชอาณาจักรไทยและญี่ปุ่นสำหรับความเป็นหุ้นส่วนเศรษฐกิจ (JTEPA) ต้องมีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าที่ออกโดยรัฐบาลหรือหน่วยงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลของประเทศญี่ปุ่น และหนังสือรับรองแสดงการได้รับสิทธิในการยกเว้นภาษีทั้งหมดหรือบางส่วน ได้รับยกเว้นการปฏิบัติตามมาตรการอื่นที่มีใช้มาตรการทางภาษี ส่วนการนำเข้าภายใต้ความตกลงอาเซียน-เกาหลี : เฉพาะสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดและส่งตรงมาจากประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสาธารณรัฐเกาหลี ตามความตกลงว่าด้วยความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่ครอบคลุมด้านต่าง ๆ ระหว่างรัฐบาลประเทศสมาชิกสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และสาธารณรัฐเกาหลี ต้องมีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าแบบฟอร์ม เอเค (Form AK) และหนังสือรับรองแสดงการได้รับสิทธิในการยกเว้นภาษีทั้งหมดหรือบางส่วน ได้รับยกเว้นการปฏิบัติตามมาตรการอื่นที่มีใช้มาตรการทางภาษี



การนำเข้าภายใต้ความตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน : เฉพาะสินค้าที่ผลิตและส่งมาจากประเทศภาคีอาเซียน ต้องมีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้าแบบฟอร์มดี (Form D) ที่ออกโดยหน่วยงานของรัฐหรือหน่วยงานที่มีอำนาจออกหนังสือรับรองดังกล่าวของประเทศที่ส่งออก หนังสือรับรองแสดงการได้รับสิทธิในการยกเว้นภาษีทั้งหมดหรือบางส่วน ใบรับรองหรือเอกสารหลักฐานอื่นใดซึ่งแสดงว่าสินค้านั้นมีความปลอดภัยต่อชีวิตหรือสุขภาพมนุษย์ สัตว์หรือพืช และใบรับรองว่าเป็นพืชที่ไม่ได้ ติดต่อสารพันธุกรรม หรือเอกสารหลักฐานอื่นใดซึ่งแสดงการรับรองว่าเป็นพืชที่ไม่ได้รับการติดต่อสารพันธุกรรม ได้รับยกเว้น ไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรการอื่นที่มีใช้มาตรการทางภาษี



สำหรับการนำเข้าภายใต้ความตกลงไทย-ชิลี : เฉพาะสินค้าที่มีถิ่นกำเนิดและส่งตรงมาจากชิลีตามความตกลงการค้าเสรีไทย-ชิลี ต้องมีหนังสือรับรองถิ่นกำเนิดสินค้า (Form TC) ที่ออกโดยรัฐบาลหรือหน่วยงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐชิลี และหนังสือรับรองแสดงการได้รับสิทธิในการยกเว้นภาษีทั้งหมดหรือบางส่วน ได้รับยกเว้นการปฏิบัติตามมาตรการอื่นที่มีใช้มาตรการทางภาษี (ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง การนำเข้าสินค้าที่ประเทศไทยมีพันธกรณีตามความตกลงการค้าเกษตร ภายใต้บังคับการการค้าโลกเข้ามาในราชอาณาจักรตามความ ตกลงการค้าเสรีระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐชิลี พ.ศ. 2558

โดยสรุปแล้ว นโยบายและมาตรการนำเข้าเมล็ดถั่วเหลืองในปี 2563-2565 หากเป็นการนำเข้าภายใต้ WTO ภาษีร้อยละ 0 ไม่จำกัดปริมาณและช่วงเวลา ซึ่งผู้มีสิทธินำเข้าในโควตารวม 8 สมาคม ต้องร่วมมือรับซื้อถั่วเหลืองในประเทศทั้งหมดตามราคารับซื้อขั้นต่ำที่กำหนด สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการรวบรวมเมล็ดถั่วเหลืองให้สหกรณ์การเกษตร/วิสาหกิจชุมชน (ตาม พ.ร.บ.สหกรณ์ พ.ศ.2542 และ พ.ร.บ.ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ.2548) กิโลกรัมละ 1 บาท และต้องทำสัญญารับซื้อเมล็ดถั่วเหลืองที่ผลิตในประเทศ กับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวงพาณิชย์ รวมถึงต้องแจ้งปริมาณการนำเข้าและการใช้ต่อสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรและกรมการค้าภายใน

ถั่วเหลืองไปต่อหรือพอแค่นี้

ย้อนกลับไปยังนโยบายของรัฐบาล หากจะมองว่าไม่ให้ความสำคัญกับถั่วเหลืองก็ไม่อาจกล่าวได้เต็มปาก เพราะเมื่อคณบดีคณะรัฐมนตรียังพบว่าเมื่อวันที่ 4 มกราคม 2560 การประชุมคณะรัฐมนตรี ณ ทำเนียบรัฐบาล โดยมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ได้รับทราบมติของคณะกรรมการพืช น้ำมันและน้ำมันพืช และในส่วนของถั่วเหลืองได้มอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เร่งรัดจัดทำแผนการผลิตเพาะปลูกเมล็ดถั่วเหลืองเพิ่มเติมโดยเฉพาะตามโครงการเกษตรแปลงใหญ่ที่สามารถผลิตเมล็ดถั่วเหลืองที่มีคุณภาพและปลอดภัยจาก GMOs เพื่อลดการพึ่งพาการนำเข้าเมล็ดถั่วเหลืองจากต่างประเทศประมาณ 2.6 ล้านตัน ผ่านไป 4 ปี เมื่อพิจารณาตัวเลขการผลิตจริง ๆ แล้ว ยังไม่สามารถก้าวผ่านหลักแสนตันได้เลย

ในขณะที่ตัวเลขการนำเข้าถั่วเหลืองจากต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2564 ที่ผ่านมามีจากข้อมูลการแจ้งนำเข้า ณ ด่านตรวจพืช พบว่า มีการนำเข้าเมล็ดถั่วเหลือง (บริโกลและอุตสาหกรรม) ประมาณ 3.5 ล้านตัน แหล่งนำเข้าที่สำคัญคือ บราซิล สหรัฐอเมริกา และ แคนาดา ตามลำดับ นอกจากนี้ยังมีการนำเข้าจากถั่วเหลือง (บริโกลและอุตสาหกรรม) รวมประมาณ 3 ล้านตัน แหล่งนำเข้าที่สำคัญ คือ บราซิล อาเจนตินาและสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ เฉพาะ 3 เดือนแรกของปี 2565 ก็มีการแจ้งนำเข้าเมล็ดถั่วเหลืองแล้ว ราว 4 แสนตัน และกากถั่วเหลือง ราว 5 แสนตัน โดยแหล่งนำเข้าที่สำคัญยังเป็นแหล่งนำเข้าเดิม ๆ ประเด็นที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ มีการนำเข้าเมล็ดถั่วเหลืองจากประเทศเพื่อนบ้านเช่นกัมพูชา โดยในปี 2564 มีการนำเข้าประมาณ 1 พันตัน ส่วนปี 2565 มีการนำเข้ามาแล้ว ประมาณ 500 ตัน และอีกสิ่งที่ไม่ได้ คือ แหล่งผลิตถั่วเหลืองที่สำคัญของโลก ให้พันธุ์ถั่วเหลืองที่ผ่านการตัดต่อสารพันธุกรรม ดังนั้นผลผลิตถั่วเหลืองที่นำเข้าจากต่างประเทศแทบทั้งหมดเป็นถั่วเหลือง GMO

ในมุมมองจำกัดของถั่วเหลืองเอง ต้องยอมรับว่า ถั่วเหลืองมีความแปรปรวนตามสภาพอากาศพอสมควร การปรับปรุงพันธุ์ถั่วเหลืองของกรมวิชาการเกษตร จึงมุ่งเน้นพันธุ์ที่เหมาะสมกับแต่ละสภาพพื้นที่ของประเทศ ผลผลิตและคุณภาพเมล็ดพันธุ์ถั่วเหลืองจะสูงสุดเมื่อสุกแก่ทางสรีรวิทยา (Physiological maturity) ซึ่งเป็นระยะที่เมล็ดมีน้ำหนักแห้งสูงสุด แต่ความชื้นในเมล็ดยังสูง (50-55%) โดยทั่วไปการเก็บเกี่ยวถั่วเหลืองควรทำในช่วงสุกแก่เต็มที่ (R8) โดยสังเกตฝักมีสีน้ำตาล 90-95% ของจำนวนฝักบนต้น ซึ่งเป็นระยะที่เมล็ดสุกทางสรีรวิทยาและความชื้นเมล็ดลดลงมาอยู่ในระดับหนึ่ง (Field maturity) อย่างไรก็ตามการเก็บเกี่ยวที่เร็วขึ้นเป็นระยะสุกแก่ทางสรีรวิทยา (R7.5) โดยสังเกตจากจำนวนฝักครึ่งหนึ่งบนต้นเปลี่ยนเป็นสีน้ำตาลแล้วนำไปผึ่งในร่ม 2 วัน ก่อนตากแดดให้แห้งแล้วนวด จะได้เมล็ดที่มีคุณภาพสูงและลดการสูญเสียของผลผลิต โดยช่วยลดปริมาณเมล็ดเขียว เมล็ดย่น ทำให้มีเปอร์เซ็นต์เมล็ดดีสูง ความงอกและความแข็งแรงของเมล็ดพันธุ์ สูงกว่าการเก็บเกี่ยวที่ระยะ R8 ซึ่งสามารถปฏิบัติได้ในกรณีที่เกิดในปริมาณไม่มากนัก ส่วนการเก็บเกี่ยวก่อนระยะสุกแก่ทางสรีรวิทยาจะได้ผลผลิตและคุณภาพเมล็ดถั่วเหลืองต่ำลงเนื่องจากการพัฒนาเมล็ดยังไม่สมบูรณ์เต็มที่ ทำให้มีเมล็ดลีบ และเมล็ดเขียวมาก ส่วนการเก็บเกี่ยวที่ล่าช้าออกไป

ผลผลิตและคุณภาพของถั่วเหลือง จะลดลง เนื่องจากมีโอกาสได้รับความเสียหายจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะฝน ความชื้นอากาศ และอุณหภูมิสูง ดังนั้นเพื่อหลีกเลี่ยงความเสียหายจากสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมในช่วงเก็บเกี่ยว ควรกำหนดช่วงปลูกให้เหมาะสมในแต่ละฤดูปลูก โดยการผลิตในฤดูแล้งควรปลูกภายในเดือนธันวาคม เพื่อให้เก็บเกี่ยวได้ก่อนที่ฝนจะเริ่มตกในช่วงกลางเดือนเมษายนเป็นต้นไป ส่วนการผลิตในฤดูฝนควรเลือกปลูกช่วงกลางเดือนมิถุนายนถึงเดือนกรกฎาคม เพื่อให้เก็บเกี่ยวในช่วงที่หมดฝนประมาณเดือนตุลาคม โดยมีโอกาสให้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูงกว่าการปลูกต้นฤดูฝน นอกจากนั้นพันธุ์ถั่วเหลืองยังเป็นตัวกำหนดวันปลูกด้วย โดยพันธุ์ที่มีอายุยาว เช่น สจ.5 และเชียงใหม่ 60 ควรปลูกเร็วกว่าพันธุ์ที่มีอายุสั้นกว่า เช่น พันธุ์ สจ.2 ทั้งในฤดูแล้งและฝน รวมทั้งวันปลูกยังมีผลต่อปริมาณโปรตีนในเมล็ดถั่วเหลืองอีกด้วย และด้วยคุณสมบัติของเมล็ดที่มีเปอร์เซ็นต์น้ำมันสูง การเก็บเมล็ดไว้ทำพันธุ์ข้ามฤดูจึงเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นยาก ระบบการผลิตพันธุ์จึงต้องปลูกฤดูต่อฤดู ประมาณว่าเมล็ดพันธุ์ต้นฝน ต้องนำไปปลูกปลายฝน ส่วนเมล็ดพันธุ์ปลายฝนก็นำมาปลูกต้นฝนวนกันไป ดังนั้นการที่ขยายพื้นที่ปลูกแบบทันใจจึงเป็นประเด็นที่ทำได้ลำบาก จำเป็นต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบ สร้างความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และลงมือทำอย่างจริงจังตลอดห่วงโซ่การผลิต ความหวังที่จะเห็นถั่วเหลืองกลับมาสู่ระบบการปลูกพืชของไทย เป็นความหวังที่ฝากไว้กับผู้เกี่ยวข้องทุกคน อย่างน้อย ๆ ผู้บริโภคที่หลีกเลี่ยงถั่วเหลือง GMO ยังหวังว่าจะมีถั่วเหลืองสัญชาติไทยให้บริโภคอย่างเพียงพอ

ติดตามและเฝ้ารอกันต่อไป ถั่วเหลือง ไม่สาย!!!



ขอบคุณ : กรมการค้าต่างประเทศ สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
สถาบันพืชไร่และพืชทดแทนพลังงาน ศูนย์วิจัยพืชไร่เชียงใหม่
สำนักควบคุมพืชและวัสดุการเกษตร กรมวิชาการเกษตร

คำถามที่ถาม



พบกับหม่อมบัณฑิต...อีกคน

กองบรรณาธิการจดหมายข่าวพลี๒๕
กรมวิชาการเกษตร จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

E-mail ang.moac@gmail.com



คุณสุจารี ธนสิรินานกร
เกษตรกรผลิตพืชอินทรีย์ดีเด่น ประจำปี 2565

ORGANIC

รายงาน

กองบรรณาธิการ

เกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ 2565 : เกษตรกรผลิตพืชอินทรีย์ดีเด่น

เมื่อฉบับที่ผ่านมาได้ทึ่งท้าวไว้ว่าในฉบับนี้จะพาทุกท่านไปรู้จักกับเกษตรกรผลิตพืชอินทรีย์ดีเด่น ประจำปี 2565 เกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือก คือ คุณสุจารี ธนสิรินานกร เกษตรกรชาวกาฬสินธุ์ ผู้ซึ่งคุ้นเคยกับธรรมชาติตามวิถีชนบทเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นลูกเกษตรกรที่มีโอกาสช่วยพ่อแม่ทำนาทำสวนมาตั้งแต่เด็ก

หลังจากสำเร็จการศึกษาและทำงานที่กรุงเทพฯ เป็นเวลากว่า 17 ปี จนกระทั่งปี 2550 คุณสุจารีได้ย้ายกลับ กาลสินธุ์เพื่อดูแลพ่อแม่ โดยในช่วงแรกประกอบอาชีพค้าขายในหมู่บ้าน ทำให้ทราบว่าวิถีชีวิตของคนในชุมชนเปลี่ยนแปลงไป การทำการเกษตรแบบพึ่งพิงธรรมชาติหายไป ผู้คนแข่งขันกันมากขึ้น ผลผลิตทางการเกษตรเน้นเรื่องของปริมาณมากกว่าคุณภาพ และได้เห็นถึงปัญหาด้านสุขภาพของคนในชุมชนด้วย ประกอบกับได้มีโอกาสร่วมงานวิจัยด้านชุมชนและสังคม กับหน่วยงาน กศน.อำเภอห้วยซ้อย ซึ่งเป็นโครงการวิจัยของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) พบว่า คนในชุมชนร้อยละ 80 ประกอบอาชีพทำนามีการใช้สารเคมีทางการเกษตรเป็นจำนวนมาก โดยบางส่วนไม่ทราบถึงผลกระทบจากการใช้สารเคมีที่ไม่ถูกต้อง และส่วนใหญ่ไม่รู้ถึงแนวทางในการลด ละ เลิก หรือการใช้วิธีการอื่นมาทดแทนการใช้สารเคมี



เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ผัก



คุณสุจารีตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อผู้ผลิต ผู้บริโภคและชุมชน จึงชักชวนผู้สนใจที่มีความเชื่อว่าการผลิตพืชในระบบเกษตรอินทรีย์คือทางแก้ปัญหานี้ ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ขึ้นในปี 2552 เริ่มเรียนรู้จากการทำนาอินทรีย์ โดยศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ แล้วนำมาลองปฏิบัติในพื้นที่นาของตนเอง จนเกิดความรู้ ความเข้าใจและมั่นใจ จึงขยายผลสู่สมาชิกรายอื่นและเริ่มผลิตพืชผักอินทรีย์อื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น โดยใช้พื้นที่ส่วนตัว จำนวน 5 ไร่ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการผลิตพืชผักอินทรีย์ร่วมกันของสมาชิกที่สนใจ

ด้วยสาเหตุที่ห่างหายจากการทำเกษตรนานเกือบ 20 ปี จึงเท่ากับเป็นการเริ่มต้นทำการเกษตรใหม่ทั้งหมด และยังคงทำในระบบเกษตรอินทรีย์ด้วยแล้ว ยิ่งต้องศึกษาหาความรู้อย่างมาก ในช่วงแรกทำได้ไม่ทันัก แต่พยายามปรับเปลี่ยนแก้ไขปรับปรุงจึงศึกษาหาความรู้ อย่างจริงจัง ทั้งการศึกษาจากเอกสาร เข้ารับการอบรม และศึกษาดูงานในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรอินทรีย์ การเป็นผู้นำ การบริหารจัดการกลุ่มและด้านการตลาด เมื่ออบรมหรือดูงานเสร็จจะนำความรู้ที่ได้รับกลับมาทำ เมื่อประสบปัญหาาก็กลับไปเรียนใหม่ และในการทดลองแต่ละครั้ง คุณสุจารีจะจดบันทึกข้อมูลไว้และปรับปรุงแก้ไขสำหรับการผลิตที่มีประสิทธิภาพ

สวนปันบุญ

“การทำเกษตรอินทรีย์ไม่ง่าย แต่ก็ไม่ยาก หากต้องใส่ใจดูแล ช่างสังเกต รู้ลึก รู้จริงในสิ่งที่ทำ ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การทำผลิตผลอินทรีย์ไม่มีสารพิษให้คนกิน ก็ถือเป็นการทำบุญเช่นกัน” ความเชื่อของกลุ่มเกษตรกรอินทรีย์ที่ คุณสุจารีตั้งขึ้น โดยกลุ่มเป็นแหล่งผลิตข้าวและพืชผักอินทรีย์ เกษตรกรผู้ปลูกมีความเชื่อมั่นว่าคือสิ่งดี ๆ ที่อยากแบ่งปันให้กับผู้อื่น ได้รับการจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนปันบุญ และศูนย์เรียนรู้เกษตรอินทรีย์วิถีปันบุญ โดยมีคุณสุจารีเป็นประธาน เมื่อปี 2555

ต่อมาคุณสุจารีได้เข้ารับการอบรมหลักสูตร Smart Farmer และเริ่มเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการเกษตรเพื่อเพิ่มศักยภาพและลดต้นทุนการผลิต แล้วนำมาทดลองใช้ในแปลงของตนเอง ได้แก่ เทคโนโลยีโรงเรือนพลาสติก ระบบให้น้ำผ่านสมาร์ตโฟน ระบบสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ โรงตากโรงอบพลังงานแสงอาทิตย์ และโรงเรือนปลูกผักอัจฉริยะ เมื่อเห็นว่ามีผลสัมฤทธิ์ที่ดี จึงมุ่งเน้นการขับเคลื่อนเกษตรอินทรีย์ด้วยวิธีวิทยาศาสตร์ขยายผลสู่สมาชิกในกลุ่ม

ปฏิบัติตามหลักการอินทรีย์

สวนปันบุญสามารถผลิตทั้งข้าวและพืชผักอินทรีย์ที่ได้รับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ มาตั้งแต่ปี 2558 และสามารถรักษามาตรฐานอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยใช้หลัก 5 มี คือ มีความตั้งใจ มีความรู้ มีทุน มีพื้นที่ และมีน้ำ จะทำให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

ปัจจัยสำคัญที่เป็นองค์ประกอบในการผลิตผักอินทรีย์คุณภาพ ได้แก่ การวางแผนการผลิต คุณสุจารีวางแผนการปลูกให้แปลงตัวเองรวมถึงแปลงสมาชิก โดยวางแผนร่วมกับผู้รับซื้อเพื่อไม่ให้ผักล้นตลาดและจะเน้นการปลูกผักตามฤดูกาล การบริหารจัดการการผลิต มีการจัดการทุกระบวนการผลิตให้เป็นไปตามขั้นตอนตามแผนควบคุมปัจจัยการผลิตให้ได้มากที่สุด และจัดทำเป็นเอกสารคู่มือให้สมาชิกในกลุ่มได้ใช้เป็นแนวทาง ดิน ต้องมีค่าความเป็นกรดต่าง ความชื้นที่พอเหมาะ และธาตุอาหารในดินมีเพียงพอ ปุ๋ยหมัก ผลิตปุ๋ยหมักใช้เอง โดยใช้การผลิตแบบไม่พลิกกลับกองหมักจากวัสดุที่มีอยู่ในฟาร์ม ฟางข้าวจากนาอินทรีย์ และมูลสัตว์จากฟาร์มของสมาชิกในกลุ่ม เมล็ดพันธุ์ ใช้เมล็ดพันธุ์ที่ดีเพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดี การเพาะกล้า ใช้วัสดุเพาะที่มีส่วนผสมของแหนแดง โดยเพาะกล้าในถาดหลุมให้ต้นกล้าเติบโตและแข็งแรงมีรากเดินเต็มก่อน ประมาณ 15 วัน จึงนำลงปลูกในแปลง ระบบน้ำ รดน้ำแบบสเปรย์หมอกด้วยระบบสั่งการรดน้ำผ่านมือถือ เพื่อลดต้นทุนค่าแรงงาน เวลา และประหยัดน้ำ การป้องกันกำจัดโรคและแมลงศัตรูพืชแบบผสมผสาน การทำเกษตรอินทรีย์เน้นการป้องกัน จึงให้ความสำคัญกับการควบคุมศัตรูพืชตั้งแต่การเตรียมแปลงปลูก การปรุ้งดินและหมักดินให้สมบูรณ์ การเพาะกล้าให้แข็งแรง และวางแผนการใช้สารชีวภัณฑ์ ร่วมกับการจัดการแบบผสมผสานอื่น ๆ



จากการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้คุณสุจารี สามารถถอดบทเรียนการทำเกษตรอินทรีย์จากประสบการณ์ของตนเองและสมาชิกในกลุ่มที่ประสบผลสำเร็จ จัดทำเป็นคู่มือเกษตรอินทรีย์วิถีปันบุญ โดยได้นำเสนอการผลิตเกษตรอินทรีย์ตามแบบฉบับของปันบุญผ่านตัวการ์ตูนน่ารัก เพื่อให้หน้าอ่าน น่าสนใจ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจนำไปศึกษาเรียนรู้ต่อไป พร้อมกันนี้ยังได้นวัตกรรมใหม่ที่คิดค้นขึ้นเอง คือ เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์ ผัก ตัดแปลงจากเครื่องตุ๋นเก่า สามารถลดระยะเวลาการเพาะกล้า และเครื่องสลัดน้ำออกจากผักโดยตัดแปลงจากเครื่องซักผ้า เพื่อปั่นเหวี่ยงเอาน้ำออกจากผักสลัดให้ได้มากที่สุด และต้องไม่ทำให้ผักบอบช้ำ ทำให้ผักเน่าเสียหายได้น้อยลง และเก็บรักษาได้นานขึ้น

ปัจจุบัน สวนปันบุญมีโรงเรือนปลูกผัก 5 โรงเรือน ได้รับการรับรองเป็นแหล่งผลิตพืชอินทรีย์ พืชผสมผสาน 57 ชนิด ซึ่งสามารถปลูกจำหน่ายได้ตลอดทั้งปีสร้างรายได้เดือนละหลายหมื่นบาท สามารถขยายผลเป็นทางเลือกและสร้างอาชีพใหม่ให้คนในชุมชนและคนที่สนใจทั่วไป คุณสุจารีเรียนรู้จากการทดลองด้วยตัวเอง จึงเข้าใจกระบวนการในการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ทุกขั้นตอน จนเป็นที่ยอมรับเห็นได้จากการได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นคณะกรรมการสำคัญในจังหวัดกาฬสินธุ์ และรางวัลต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องการันตีความมานะ มุ่งมั่นและทุ่มเทให้กับเกษตรอินทรีย์ จากผลสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนปันบุญ ทำให้มีหลายหน่วยงานผลักดันให้เกิดการขยายผล ปี 2561 ได้จัดตั้งกลุ่มสหกรณ์การเกษตรภายใต้ชื่อสหกรณ์การเกษตรปันบุญ จำกัด และแปลงใหญ่ผักปันบุญ ต่อมาเปลี่ยนเป็นแปลงใหญ่ปลอดภัยอำเภอฆ้องชัย และภายหลังสมาชิกสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากสวนปันบุญ ไปต่อยอดจัดตั้งกลุ่มการผลิตอื่น ๆ ในแต่ละหมู่บ้าน และเกิดการรวมตัวเป็นเครือข่ายคลัสเตอร์เกษตรอินทรีย์ภายในจังหวัด

เกษตรอินทรีย์ คือ เกษตรธรรมชาติเป็นเกษตรคุณธรรมที่คนจะทำด้วยความสุข ไม่ได้เบียดเบียนใคร ส่งต่อความสุขสู่คนอื่น ช่วยทำให้ผืนดินอุดมสมบูรณ์ สร้างสมดุลของระบบนิเวศน์ ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ให้อาหารที่ปลอดภัย ให้คุณภาพชีวิตและสุขภาพจิตที่ดี สร้างคุณค่าให้กับตนเองและสังคม

ติดตามความเคลื่อนไหวของสวนปันบุญ ได้ทางเพจเฟซบุ๊ก สวนปันบุญเกษตรอินทรีย์วิถีสุขภาพ และ PunboonMarket-เกษตรอินทรีย์ หรือสอบถามข้อมูลต่าง ๆ ผ่านทางไลน์ ID Line : @suanpunboon



ข้อมูล/ภาพประกอบ :

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรกาฬสินธุ์
สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 3
กองพัฒนาระบบและรับรองมาตรฐานสินค้าพืช



คู่มือเกษตรอินทรีย์วิถีปันบุญ



สมดุลวัฒนธรรมองค์กร
และการทำงาน กวก.
(BALANCE DOA TOGETHER)



Body Healthy and Buddy Teamwork

สุขภาพแข็งแรง บัดดีดี ทีมเวิร์คเยี่ยม

Activities and Action with Friends and Societies

ร่วมกิจกรรมและสานสัมพันธ์ผองเพื่อนและสังคม

Love and Happiness with Your Work and Leave Legacy

รักและสนุกกับการทำงาน พร้อมสร้างสรรค์ผลงานเพื่อเป็นตำนานองค์กรและประเทศ

Award Achievement

ให้รางวัลทุกความสำเร็จที่ทำได้

Necessary Spending, Saving and Starting Investment

ใช้จ่ายอย่างรอบคอบ เก็บออม และเริ่มลงทุนก่อนวัยเกษียณ

Care for Family, Yourself and Social Responsibility

รักตนเอง ดูแลครอบครัว และรับผิดชอบต่อสังคม

Endless Education

ใฝ่หาความรู้และเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต

ผลิใบ *ก้าวข้ามการวิจัยและ
พัฒนาการเกษตร*

วัตถุประสงค์

- เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยและผลการดำเนินงานของหน่วยงานในสังกัดกรมวิชาการเกษตร
- เพื่อเป็นสื่อกลางสำหรับนักวิจัยกับผู้บริหาร นักวิจัยกับนักวิจัย และนักวิจัยกับผู้สนใจ การแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน
- เพื่อเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่น อันจะเป็นตัวอย่างหรือเป็นพื้นฐานการวิจัยขั้นสูงต่อไป

ที่ปรึกษา : ระพีภัทร์ จันทรศรีวงศ์ อังอร บัญญากิจ สมบัติ ตงเต้า กัสกรณภณ หนื่นแจ่ม ธิตาภุญ แสนอุดม
บรรณาธิการ : อุดมพร สุพคุณต์
กองบรรณาธิการ : อังคณา สุวรรณภูฏา จินตน์กานต์ งามสุภธา มธุรส วงษ์นคร จันระวี จิตรสमान
ช่างภาพ : กัญญาณัฐ ไพบ่แดง
ช่างศิลป์ : มณฑา แดมเงิน กฤษญา ดาวเรือง วรวิทย์ อ่ำช่าง
บันทึกข้อมูล : สมจิตต์ ยะลาหะ
จัดส่ง : ธวัชชัย สุวรรณพงศ์
สำนักงาน : กรมวิชาการเกษตร ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ : 0 2561 2825 โทรสาร : 0 2579 4406
E-mail : prdoa55@gmail.com
พิมพ์ที่ : กรีนป๊อ ครีเอทีฟ โทรศัพท์ : 0 2047 6778